

Vesiensuojelun näkökulma turvetuotannon lupahakemusten valmistelussa

Petri Tähtinen, Vapo Oy

Vuonna 2009 valmistuneessa vesienhoitosuunnitelmassa (VHA 4) ja saman alueen toimenpideohjelmissa ravinnehuhtouman lähteet on esitetty myös pienemmille vesialueille. Pistekuormituksen osuus vesistöihin kohdistuvasta fosforin ja typen kokonaiskuormituksesta on arvioitu pieneksi. Turvetuotanto muodostaa tästä pistekuormituksesta vain osan. Turvetuotannon kuivatusvedet käsitellään nykyisin tehokkaasti noin 70%:lla tuotantoalasta on käytössä pintavalutus tai vastaava ravinteita poistava menetelmä. Hyvä vesienkäsittely näkyy myös kuormituksen suuruudessa.

Ympäristöluvan saaminen turvetuotantoalueille on hankalaa. Vuonna 2009 Pohjois-Suomessa on jo hylätty 6 Vapon hakemusta, yhteensä 574 ha. Hylättyjä hakemuksia on pinta-alaltaan enemmän kuin myönnettyjä lupia. Hylättyjen joukossa on myös jo sarkaojitettuja soita, mm. Kömmäsuo (58 ha) ja Pieni-Hirvisuo (102 ha). Tällaiset alueet olisi otettavissa tuotantoon nopeasti hyvin vähäisellä kuntoonpanovaiheen kuormituksella.

Turvetuotantoalueilla on päästö- ja vaikutustarkkailuvelvoite. Esimerkkinä turvetuotannon vaikutuksesta alapuoliseen vesistöön on Vapon Viitasuo Siuruanjoen valuma-alueella ja Kärjenrimpi-Puroräme Neittävänjoen valuma-alueella. Viitasuon turvetuotantoalueen ruokohelpikentältä lähteneessä vedessä kiintoaine-, kokonaistyyppi- ja kokonaisfosforipitoisuudet olivat vuonna 2007 pienempiä kuin alapuolisessa Viitaojassa ja Siuruanjoessa. Kuntoonpanovaiheessa olevan Kärjenrimmen pintavalutuskentän vedenlaatu on vuonna 2009 ollut lähes luonnontautapitoisuuksien tasoista ja huomattavasti parempaa kuin vastaanottavassa vesistössä (Veneoja, Neittävänjoki).

Keskimääräinen vedenlaatu Vapon pintavalutuskentiltä talvella tuotantovaiheessa ja valmisteluvaiheessa sekä vertailuna puhdistetun jäteveden pitoisuudet on esitetty taulukossa. Jätevedenlaatu on esitetty vain reduktioiden takia, koska typenpoistovelvoitetta näillä puhdistamoilla ei ole.

Turvetuotannon vesiensuojelurakenteille on joissakin päätöksissä määrätty haasteellisia tavoitearvoja. Määräykset ja tavoitearvot eivät huomio vastaanottavan vesistön vedenlaatua tai puhdistettavan veden laatua. Tukos-projektissa olevan Äijönnevan pintavalutus- ja haihdutusentän puhdistustehon tavoitearvoiksi on määrätty kiintoaineella sekä kokonaisfosforilla 50 % ja kokonaistypellä 40 % . Toisessa päätöksessä pintavalutuskentän sulan maan aikaiseksi kiintoaineen ja kokonaisfosforin puhdistustehoksi on määrätty vähintään 50 % ja kokonaistypen vähintään 20 %, muuna aikana tavoitearvoiksi on esitetty kiintoaineella ja kokonaisfosforilla 50 %.

Olisikin pohdittava tarkemmin, mikä on riittävän puhdasta vettä. Puhdistustuloksen (reduktio%) arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, kuinka pienistä pitoisuuksista vähennys saadaan aikaiseksi ja mikä on vastaanottavan vesistön pitoisuustaso. Lisäksi olisi syytä pohtia miten päästö- ja vaikutustarkkailutulokset pitäisi esittää, jotta ne huomioitaisiin paremmin.

Haasteita vesienkäsittelyyn tuo turvetuotannon ohjaaminen jo ojitetuille suoalueille, jolloin myös pintavalutuskenttä rakennetaan ojitetulle alueelle. Tukos-projekti, jossa kehitetään vesiensuojelukosteikkoja tällaisiin olosuhteisiin, on tällä hetkellä ajankohtainen projekti.